

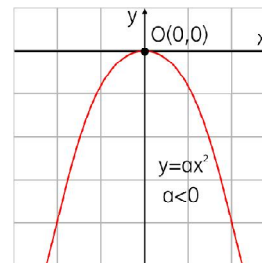
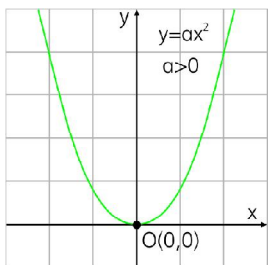
4.1 Η συνάρτηση $y = ax^2$

Ερώτηση 1

Τι γνωρίζετε για τη γραφική παράσταση της συνάρτησης $y = ax^2$;

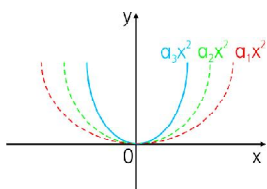
Απάντηση

- Έχει γραφική παράσταση μία καμπύλη που ονομάζεται **παραβολή** με κορυφή το σημείο $O(0,0)$ και άξονα συμμετρίας τον άξονα $y'y$.
- Αν $a > 0$ τότε: η παραβολή βρίσκεται από τον άξονα $x'x$ και πάνω και η συνάρτηση παίρνει **ελάχιστη τιμή** $y = 0$, όταν $x = 0$.
- Αν $a < 0$, τότε: η παραβολή βρίσκεται από τον άξονα $x'x$ και κάτω και η συνάρτηση παίρνει **μέγιστη τιμή** $y = 0$, όταν $x = 0$.

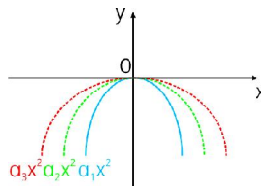

Στα παρακάτω σχήματα έχουμε σχεδιάσει την παραβολή $y = ax^2$ για διάφορες τιμές του αριθμού a . Παρατηρήστε ότι:

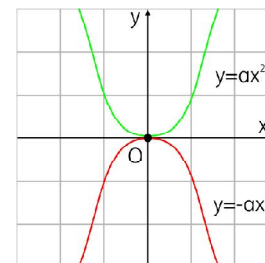
α) Ο συντελεστής a δεν καθορίζει μόνο τη θέση της παραβολής $y = ax^2$ ως προς τον άξονα $x'x$, αλλά καθορίζει και το "άνοιγμά" της. Όταν η απόλυτη τιμή του a αυξάνεται, τότε η παραβολή "κλείνει".

αν $0 < a_1 < a_2 < a_3$
οι αντίστοιχες γραφικές παραστάσεις τους φαίνονται στο παραπάνω σχήμα.

αν $a_1 < a_2 < a_3 < 0$
οι αντίστοιχες γραφικές παραστάσεις τους φαίνονται παραπάνω σχήμα.

Οι παραβολές $y = ax^2$ και $y = -ax^2$ είναι συμμετρικές ως προς άξονα συμμετρίας $x'x$.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ - ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

1 Να βρεθεί η τιμή του a , ώστε η παραβολή $y = ax^2$ να διέρχεται από το σημείο $A(-2,8)$.

Λύση

Για να διέρχεται η παραβολή $y = ax^2$ από το σημείο $A(-2,8)$, πρέπει οι συντεταγμένες του σημείου A , να επαληθεύουν την εξίσωση $y = ax^2$.

Άρα, για $x = -2$ και $y = 8$, έχουμε $8 = a(-2)^2$ ή $8 = 4a$, οπότε $a = 2$.

2 Να σχεδιαστεί η παραβολή $y = -8x^2$ όταν $-\frac{1}{2} \leq x \leq \frac{1}{2}$ και να βρεθεί η μέγιστη και η ελάχιστη τιμή που παίρνει η μεταβλητή y . Ποια σημεία της παραβολής έχουν τεταγμένη $-\frac{8}{9}$;

Λύση

Σχηματίζουμε πίνακα τιμών της συνάρτησης $y = -8x^2$.

x	$-\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	0	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$
y	-2	$-\frac{1}{2}$	0	$-\frac{1}{2}$	-2

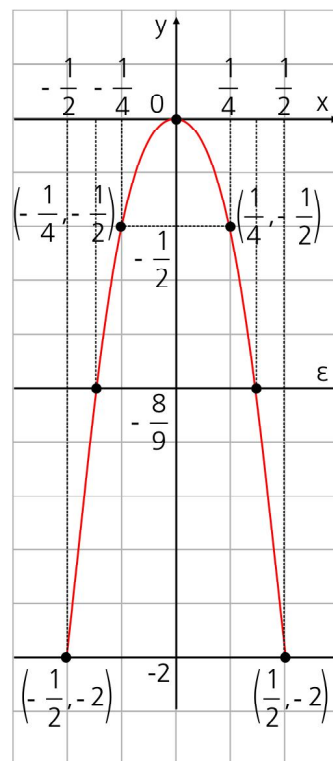
Με τη βοήθεια των τιμών αυτών σχεδιάζουμε την παραβολή. Από τη γραφική παράσταση προκύπτει ότι, για όλες τις τιμές του x , από το $-\frac{1}{2}$ έως και το $\frac{1}{2}$ οι αντίστοιχες τιμές του y είναι από το -2 έως και το 0 ($-2 \leq y \leq 0$).

Άρα, η μέγιστη τιμή του y είναι το 0 , όταν $x = 0$ και η ελάχιστη τιμή του y είναι το -2 , όταν $x = -\frac{1}{2}$ ή $x = \frac{1}{2}$.

Για $y = -\frac{8}{9}$ έχουμε: $-\frac{8}{9} = -8x^2$ ή $x^2 = \frac{1}{9}$, οπότε $x = \pm\frac{1}{3}$.

Άρα τα ζητούμενα σημεία είναι τα $(-\frac{1}{3}, -\frac{8}{9})$ και $(\frac{1}{3}, -\frac{8}{9})$.

Τα σημεία αυτά μπορούν να βρεθούν και από τη γραφική παράσταση, αφού είναι κοινά σημεία της ευθείας $\epsilon: y = -\frac{8}{9}$ και της παραβολής $y = -8x^2$.

Να σχεδιάσετε τις παραβολές:

3

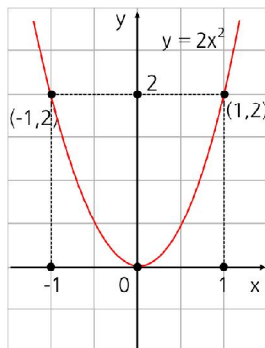
α. $y = 2x^2$ β. $y = -2x^2$ γ. $y = -\frac{3}{4}x^2$ δ. $y = \frac{3}{4}x^2$

Λύση

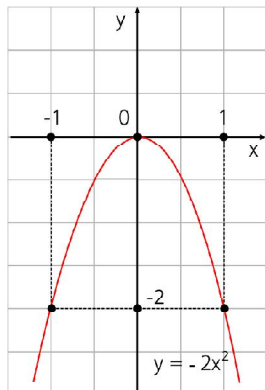
α. Γνωρίζουμε από τη θεωρία ότι αν $a > 0$ η παραβολή $y = ax^2$ είναι της μορφής $\cup$ και αν $a < 0$ είναι $\cap$ με κορυφή το $(0, 0)$. Το a καθορίζει πόσο "ανοικτή" ή "κλειστή" θα είναι η καμπύλη.

Γι' αυτό δίνουμε μια τιμή στο x και προσδιορίζουμε ένα σημείο της καμπύλης. Ως συμμετρική προς τον άξονα $y'y$ θα διέρχεται και από το συμμετρικό του σημείου που βρήκαμε ως προς τον άξονα $y'y$.

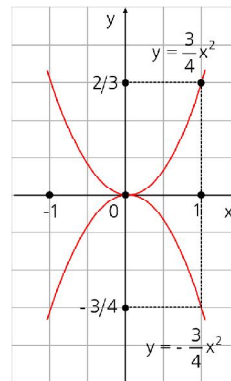
Για $x = 1$ είναι $y = 2$ άρα διέρχεται από το $(1, 2)$ οπότε και από το $(-1, 2)$.

β. Επειδή οι παραβολές $y = ax^2$ και $y = -ax^2$ είναι συμμετρικές ως προς άξονα συμμετρίας τον $x'x$, θα είναι:

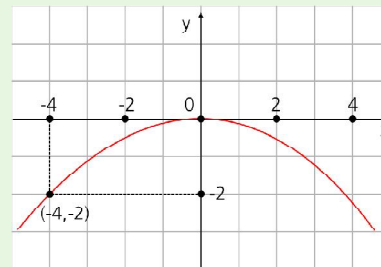

Ομοίως έχουμε γ, δ (βλ. έπε σήμα)

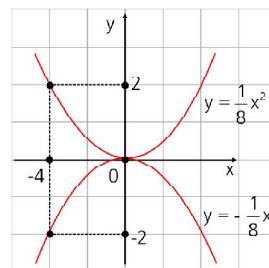

Να βρείτε την εξίσωση της παραβολής στο σχήμα παρακάτω. Να σχεδιάσετε τη συμμετρική της ως προς τον άξονα $x'x$ και να γράψετε την εξίσωσή της.

4

Λύση

Είναι της μορφής $y = ax^2$ με $a < 0$.

Ισχύει $-2 = a \cdot (-4)^2$ ή $a = -\frac{1}{8}$. Άρα είναι η $y = -\frac{1}{8}x^2$.

5 Να βρείτε τα σημεία της παραβολής $y = -4x^2$ που έχουν τεταγμένη -16 .

Λύση

Πρέπει $-16 = -4x^2$ ή $x^2 = \frac{16}{4}$ ή $x = \pm 2$.

Άρα τα σημεία είναι τα: $(2, -16)$ και $(-2, -16)$.

6 Να βρείτε την τιμή του η , ώστε η παραβολή $y = (\eta - 2)x^2$ να διέρχεται από το σημείο $M\left(-\frac{1}{4}, \frac{1}{4}\right)$.

Λύση

Πρέπει οι συντεταγμένες του σημείου M να επαληθεύουν την εξίσωσής της παραβολής, δηλαδή:

$$\frac{1}{4} = (\eta - 2) \left(-\frac{1}{4}\right)^2 \quad \text{ή} \quad \frac{1}{4} = (\eta - 2) \frac{1}{16} \quad \text{ή} \quad \eta - 2 = 4 \quad \text{ή} \quad \eta = 6.$$

7 Αν η συνάρτηση $y = \frac{1}{\eta}x^2$ παίρνει μέγιστη τιμή και η γραφική της παράσταση διέρχεται από το σημείο $M(4, \eta)$, να βρείτε την τιμή του αριθμού η .

Λύση

Αφού παίρνει μέγιστη τιμή είναι $\frac{1}{\eta} < 0$ δηλ. $\eta < 0$. Αφού διέρχεται από το $(4, \eta)$ ισχύει:

$$\eta = \frac{1}{\eta} \cdot 4^2 \quad \text{ή} \quad \eta^2 = 4^2 \quad \text{ή} \quad \eta = \pm 4 \quad \text{και επειδή} \quad \eta < 0, \quad \text{είναι} \quad \eta = -4.$$

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

1 Ποια από τα παρακάτω σημεία ανήκουν στην παραβολή $y = -4x^2$;

α. $A(-1, -4)$ β. $B(2, -4)$ γ. $\Gamma\left(\frac{1}{2}, 1\right)$ δ. $\Delta\left(-\frac{1}{2}, 1\right)$

2 Ποιες από τις παρακάτω συναρτήσεις παίρνουν μέγιστη και ποιες ελάχιστη τιμή;

α. $y = -2x^2$ β. $y = 2x^2$ γ. $y = (-3x)^2$ δ. $y = -(3x)^2$

3 Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις με (Σ), αν είναι σωστές ή με (Λ), αν είναι λανθασμένες:

α. Η παραβολή $y = 2x^2$ έχει κορυφή το σημείο $O(0, 0)$.

β. Ο άξονας $x'x$ είναι άξονας συμμετρίας της παραβολής $y = -x^2$.

4.1 Η συνάρτηση $y = ax^2$

γ. Οι παραβολές $y = 3x^2$ και $y = -3x^2$ είναι συμμετρικές ως προς τον άξονα $y'y$.

δ. Η συνάρτηση $y = 5x^2$ παίρνει ελάχιστη τιμή την $y = 0$.

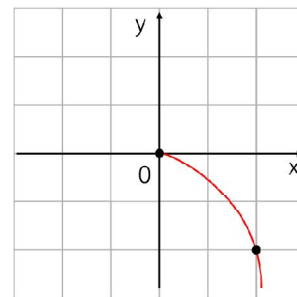
ε. Η συνάρτηση $y = -7x^2$ παίρνει μέγιστη τιμή την $y = 0$.

στ. Αν η παραβολή $y = ax^2$ διέρχεται από το σημείο $M(-1,4)$,
τότε θα διέρχεται και από το σημείο $\Lambda(2,4)$.

4 Στο διπλανό σύστημα αξόνων έχουμε σχεδιάσει ένα τμήμα της γραφικής παράστασης της συνάρτησης $y = -x^2$.

α. Να ολοκληρώσετε τη γραφική παράσταση της συνάρτησης.

β. Στο ίδιο σύστημα αξόνων να σχεδιάσετε και τη γραφική παράσταση της συνάρτησης $y = \frac{1}{4}x^2$.

5 Αν η παραβολή $y = ax^2$ διέρχεται από το σημείο $M(4,-16)$, τότε:

α. $a = 2$

β. $a = -1$

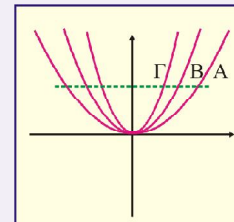
γ. $a = -4$

δ. $a = \frac{1}{8}$

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1 Μια δορυφορική κεραία έχει διάμετρο $AB = 16\text{m}$. Η καμπύλη AOB είναι τόξο παραβολής με εξίσωση $y = \frac{1}{4}x^2$. Πόσο απέχουν τα A, B από το έδαφος που θεωρείται ο $x'x$.

2 Να βρείτε τις εξισώσεις των παραβολών του διπλανού σχήματος, αν γνωρίζετε ότι το $A(2,1)$, $B(1,1)$, $\Gamma(\frac{1}{2}, 1)$.

3 i. Να βρείτε την εξίσωση της παραβολής με κορυφή το σημείο $O(0,0)$ που διέρχεται από το σημείο $A(1,4)$.
ii. Στη συνέχεια να βρείτε την εξίσωση της παραβολής που έχει γραφική παράσταση το συμμετρικό σχήμα αυτής του ερωτήματος (i), ως προς τον άξονα $x'x$.

- 4 Να σχεδιάσετε τις παραβολές $\psi = -2x^2$ και $\psi = 2x^2$ στο ίδιο σύστημα αξόνων. Ποια σχέση έχουν μεταξύ τους οι γραφικές παραστάσεις των δύο παραβολών;
- 5 Δίνεται η παραβολή $\psi = a \cdot x^2$. Να βρείτε τον a , αν η παραβολή διέρχεται από το σημείο $(-3, -27)$. Στη συνέχεια να τη σχεδιάσετε.
- 6 Να σχεδιαστεί η παραβολή $\psi = ax^2$, αν γνωρίζετε ότι διέρχεται από το σημείο $M\left(1, \frac{1}{4}\right)$.
- 7 Να σχεδιαστεί η παραβολή $\psi = \frac{3}{4}x^2$ και $-4 \leq x \leq 4$ και έπειτα να σχεδιαστεί η συμμετρική της ως προς τον άξονα $x'x$ και να βρεθεί η εξίσωση της παραβολής αυτής.
- 8 Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = (k-2)x^2$. Αν είναι $f(2) - 3f(1) = 2$, να βρεθεί το k και έπειτα να γίνει η γραφική παράσταση της συνάρτησης f .
- 9 Να γίνει η γραφική παράσταση της συνάρτησης $\psi = kx^2 + \eta$ αν γνωρίζετε ότι διέρχεται από την αρχή των αξόνων και από το σημείο $M(3,3)$.
- 10 Θεωρούμε την ευθεία $(\epsilon) : \psi = \eta x - 2$ και την παραβολή $(\varsigma) : \psi = 2x^2$. Να προσδιοριστεί ο $\eta \in \mathbb{R}$ ώστε η ευθεία (ϵ) να έχει με την παραβολή (ς)
 i. Ένα κοινό σημείο
 ii. Δυο κοινά σημεία
 iii. Κανένα κοινό σημείο

ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Άσκηση 1

Ένα ισόπλευρο τρίγωνο έχει πλευρά x . Να εκφράσετε το εμβαδόν του y ως συνάρτηση του x και να σχεδιάσετε τη γραφική της παράσταση.

Άσκηση 2

Τα σημεία A, B ανήκουν στις παραβολές $y = 3x^2$ και $y = -2x^2$ αντιστοίχως και έχουν την ίδια τετμημένη -1 . Να βρείτε την απόσταση των σημείων A, B .

Άσκηση 3

Αν A, B είναι σημεία της παραβολής $y = 2x^2$ με την ίδια τεταγμένη 32 , να υπολογίσετε το εμβαδόν του τριγώνου OAB , όπου O η αρχή των αξόνων.